

ביקורת תיאטרון

// רון שוורץ

עוז ברוח צ'יכובית

סימני שאלה קיומיים ונגיעות תיאטרליות יפות בעיבוד של תיאטרון החאן ל"תמונות מחיי הכפר" מאת עמוס עוז

להיהרס לטובת חלום הווילה של הנובורישים שמגיעים, בין זה נהג האוטובוס האידיאולוגי שחי בגפו אבל ערג לחברה, בין זהו ראש היישוב שדלתו פתוחה לכול אבל לא לאשתו שלו שעוזבת, ובין זוהי כמובן גם הפוליטיקה שנכנסת לפעולה בתמונה משותפת ומנתצת סטיגמות של הפועל הערבי עם היהודי הקשיש, וקולות החפירה שרק שניהם שומעים מתחת לבית (תמונה שמקבלת קונוטציות אחרות ומופרעות בימים טרופים אלה). מי יירש את הארץ הזו, ובשם אילו ערכים.

ציון 8

מתוך תמונות מחיי הכפר. במה נושמת ומשתנה (צילום: יח"צ)

תשובות אין, בעיקר סימני שאלה ונגיעות יפות של תיאטרון. תפאורה עדינה ופונקציונלית (אלכסנדר ליסיאנסקי), שהופכת את הבמה לנושמת ומשתנה ממש כמו המקום שהיא מבקשת לדמות. הפעלה רגישה של יואב היימן את בובת כלב, שמעבר לכך שמייצרת עוד נוכחות מעניינת על הבמה, גם מחדרת בכדידות את הבדידות של כל אחת מן הדמויות האחרות. היימן, שמגיש כמה דמויות בכישרון רב מצטיין בדמותו של הפועל הערבי עאדל. דמות שעלולה הייתה מאוד בקלות להפוך לגרוטסקה סטריאוטיפית, אבל מצליחה באמצעות משחק רגיש לדלג מעל זה ולהפוך לאנושית ואמינה. צוות שחקני החאן עושה עבודה ראויה ונצייין לפני סיום את גיר רון שמשחק נהדר, את יונתן מילר שמרגש ואת תמר אלקן שמכניסה המון פלפל ושובבות. הצגה עדינה וחכמה. ●

"תמונות מחיי הכפר" מאת עמוס עוז, עיבוד ובימוי: יורם פאלק, תיאטרון החאן

של "תמונות מחיי הכפר". זוהי אינה הצגה שממהרת ללכוד את הקשב של הצופה באמצעים המוכרים של מתח וקונפליקט מועצם. למען האמת, זו הצגה שאינה ממהרת לשום מקום, ואף שאינה ארוכה, כ-80 דקות, הזמן אינו אף לה והדרך ליהנות ממנה היא להתרגל לשעון שהיא מכתובה. תמונה אחר תמונה היא מגישה את חיי הכפר המתפורר מפנים, זה שיסודותיו רקובים. בין זה המתווך בן הכפר שמוכר את הבתים הישנים

שאלה ודמיון. קחו את היישוב המומצא תל אילן וזרקו אותו לרוסיה הצארית וככל הנראה שתקבלו תוצאה לא מאוד רחוקה זו מזו. אנשים הם אנשים בסופו של דבר. עוז, לדבריו, כתב סיפורים קצרים על משפחות לא מאושרות, וברוח טולסטוי "כל משפחה אומללה בדרכה שלה". וזה בהחלט ניכר.

סימני שאלה

לוקח קצת זמן להיכנס לחוויית הצפייה

את ההבדל בין יצירה ספרותית לעיבוד התיאטרלי שלה מגדיר עמוס עוז בשפתו הציורית והמדויקת: "זה כמו לנגן קונצ'רטו לכינור בפסנתר. אפשר לעשות את זה בהצלחה גדולה בתנאי אחד: אף פעם אל תנסה להכריח את הפסנתר להוציא קולות של כינור". שתי הצגות שרצות בימים אלה, עיבודים לשניים מספריו המאוחרים של עוז, עוסקות בשורה התחתונה באותו נושא גג: התפוררות "בין חברים" של תיאטרון באר שבע, שסוקרה בהרחבה במדור זה לפני כמה שבועות, עוסקת בהתפוררות החברה הקיבוצית. "תמונות מחיי הכפר" של תיאטרון החאן עוסקת בהתפוררות רחבה אף יותר, כזאת שמתחילה מכפנים, בתוך הבית, המשפחה, ונגמרת בלכידות החברתית ובמכנה המשותף הערכי שמתפוגג לטובת זה החדש - כסף. בשני המקרים בחרו אמנם המעבדים להשעין את העיבודים שלהם על תמונה מאחדת די דומה במהות שלה - ב"בין חברים" זהו ריקוד ההורה המשותף של חברי הקיבוץ, שפותח את ההצגה וגם נועל אותה, ב"תמונות מחיי הכפר" זוהי תמונה של שירה בציבור. אבל בשני המקרים גם ניכר כי המעבדים הפנימו היטב את כלל האצבע שתבע עוז, ומרתק לצפות עד כמה הפרשנויות שונות זו מזו מבחינת הגישה התיאטרלית ליצירות. בעוד "בין חברים" בחרה בכיוון מאוד ריאליסטי ללכת בו, ב"תמונות מחיי הכפר" שעבדו וביים יורם פאלק, הבחירה היא להתרחק אל המרחב הסימבולי. עוז כתב סיפורים קצרים שנולדו מתוך חלום ושאל אחד מהם אינו נגמר בנקודה, ופאלק גומל לו בהגשה ברוח צ'יכובית ממש, עם הרבה סימני

לראות או לא לראות

// ניר קיפניס

כשהדרך היא היעד

"סיפור פשוט", ה' 22:00, י"ג 3

הנה סרט קטן שהיה אמור להישאר בשולי העשייה הקולנועית של זמנו, אבל הפך לפופולרי, למסחרי ובדיעבד - אפילו כזה ששינה את אופי היצירה ההוליוודית ועודד תסריטאים לכתוב יותר תסריטים מסוגו. דייוויד ליניץ' יצר כאן סרט שכשמו כן הוא: סיפור פשוט. הפילוסופיה שמאחורי הסרט היא שאפשר לקחת את הסיפור הכי בנאלי בעולם, אבל אם מגלים מספיק סבלנות ומשאירים עליו את המצלמה, תתגלה מתחת לאריוזה הבנלית דרמה שסוחפת את הצופה. מעשה באלווין (ריצ'ארד פרסורט), קשיש נרגן, מטופל בבת בעייתית שמקבל ביום אחד הודעה שלפיה אחיו, שאיתו הוא לא בקשר כבר שנים, חולה מאוד. אלווין לא מתבלבל ויוצא לבקר את אחיו כשהוא רכוב על מכסחת דשא

ציון 9

- כלי התחבורה היחיד שעומד לרשותו. הדרך הארוכה היא זו ששופכת אור על נקודת המוצא ועל נקודת הסיום. סרט מאופק, יפה ומרשים גם בצפייה חוזרת.

חצי כוח

"תוכנית קיצים", ו' 21:30 (לערך), ערוץ 2

אני רוצה להתנצל בפני מי שציפה לתוכנית הזאת שעליה המלצתי לפני שבועיים, רק כדי לגלות שאינה משודרת. זאת בעוד שבשבוע שעבר התעלמתי מקיומה (תחת ההנחה ששוב לא תשודר), רק כדי לגלות את פרצופו החייכני של אייל קיציס, רגע אחרי "אולפן שיש". במילים אחרות, גם ההמלצה הזאת היא בעירבון מוגבל: התפתחות דרמטית בחזית הדרום עלולה להביא לביטול שידורה. בעצם, זו נקודה טובה לפתוח בה את ההתייחסות לתוכנית הזאת: במקור, מה שאמור להיות תוכנית אירוח אלטרנטיבית,

ציון 7

יותר חושך

"עמוס עוז - דיוקן", ש' 22:30, ערוץ 1

מצד אחד, מדובר בסופר הישראלי שהוא אולי החשוב ביותר מאז החלו סופרים לכתוב בעברית. מצד שני, מדובר באדם ששרוי במעין "ניכור חלקי" כמעט עם כל חלק של הישראליות שהוא מיטיב כל-כך לתאר. הסרט הזה עוקב אחר דיוקנו של הסופר דרך שיחה איתו, ראיונות עם מעריציו בארץ ובעולם ודרך הטקסטים שלו, בעיקר ספר הזיכרונות "סיפור על אהבה וחושך". הסרט משרטט דיוקן שאיכשהו מצליח להתבהר כל העת ועדיין להישאר מטושטש, אולי לא רק בגלל עוז עצמו אלא בגלל הדינמיקה התזזייתית של האירועים שאותם הוא מתאר. לא רק יצירתו הספרותית של עוז נסקרת כאן, אלא גם פילוסופיית החיים שלו, ה"אני מאמין" הפוליטי ועוד כמה פנים מוכרות פחות של היוצר. בימים שבהם יש מסכיב יותר חושך מאהבה, נעים להימלט למחוזות התרבות הישנים והטובים, גם אם המתעטעים, של הישראליות. ●

ציון 9